

власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Щодо економічної вигоди, то згідно з Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [4] вона визначається як потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів. Витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Згідно з Інструкцією до Плану рахунків фінансовий результат від основної діяльності - це прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства, який є різницею між сумою доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг й доходів від іншої операційної діяльності та сумою собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат [5].

Список літератури: **1.** Історія економічних учень: У 2 ч. - Ч. 1 / За ред. В.Д. Базилевича. - 3-тє вид., - К. Книга, 2009. - 358с.; **2.** Білик М.Д. Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки // Формування ринкових відносин. - 2007. - № 11. - С. 130 -150; **3.** Малуго Н.М. Прибуток як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку // Вісник ЖДТУ. - 2004. - № 2 (28). - С. 119 - 130. випр. і доп. - К.: Знання, 2006. - 582 с.; **4.** Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 г. № 996-XIV; **5.** Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 // Бухгалтер. учет и аудит. — 2000. — № 1.

ХАЙЛО І., студ. 5 курсу
ЄРШОВА Н.Ю., доц., к. е. н.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «ДОХОДИ»

Категорія доходів у ринковій системі господарювання займає визначальне місце. За сприянням системи бухгалтерського обліку постійно та цілеспрямовано здійснюється формування інформації про доходи. Дослідженню проблем бухгалтерського обліку та аналізу доходів значну увагу приділили у своїх працях відомі вітчизняні вчені: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.В. Гуцаленко, М.Ф. Огійчук, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, М.Г. Чумаченко та інші. Активно займалися

вирішенням зазначених проблем зарубіжні вчені: Х. Андерсен, Л.А. Бернстайн, І.А. Бланк, К. Друрі, Б. Нидлз, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, Е.С. Хендріксен, А.Д. Шеремет та інші.

З точки зору економічної теорії, поняття “дохід” не є простим. На складність цієї категорії вказували багато економістів. Одним з перших на цю особливість доходу ще на початку ХХ ст. звернув увагу видатний американський економіст, прихильник неокласичних теорій ціни, капіталу та економічної рівноваги Ф. Х. Найт, який підкреслював, що дохід підприємця має явно складний характер, і зв'язки між елементами, які його складають, важко розгледіти. Цієї самої думки дотримувався також інший представник неокласичної доктрини, відомий англійський економіст і розробник теорії динамічної рівноваги Дж. Р. Хікс [1]. Він зазначав, що, з точки зору економіста-теоретика, дохід – це дуже небезпечне поняття, яке слід уникати. На його думку, загальну теорію економічної динаміки можна розробити, не використовуючи цього поняття. “Щоб жити відповідно до коштів”, немає потреби мати точне визначення доходу; для цього цілком придатне досить грубе визначення, яке відповідає даній практичній заповіді, – констатує Дж. Р. Хікс. Про складність категорії “дохід” говорив і Дж. М. Кейнс. У вступі до другої книги своєї праці “Загальна теорія зайнятості, процента та грошей” він вказував на три труднощі, які найбільше заважали її написанню.

У “Словнику сучасної економічної теорії Макміллана” дохід визначається як кількість грошей або послуг, одержаних приватною особою, корпорацією або економікою за певний період. Близьким є визначення, наведене у “Тлумачному словнику української мови”: “Доход – гроші або матеріальні цінності, одержувані державою, торгово-промисловою установою, приватною особою в результаті якої-небудь діяльності”. За визначенням Ю. Малигіна, дохід – це засоби у грошовій та натуральній формах, одержані в результаті господарської та фінансової діяльності. Проте, на думку П. Єщенко та Ю. Палкіна, дохід – це сума, що залишається після вирахування з грошової виручки витрат виробництва [2].

На сьогоднішній день проблема термінології досліджуваних понять розглядається великою кількістю вчених, а тому в науковій літературі можна зустріти дуже багато трактувань поняття «прибуток»; звісно, кожен автор розглядає його зі своєї точки зору, яка може значною мірою відрізнятися від інших. Аналіз поняття

«прибуток» наведений в таблиці 1.

Таблиця 1 - Визначення понять «прибуток» з позицій різних авторів

Автор	Визначення поняття «прибуток»
О. В. Лишиленко	Прибуток – це джерело господарських засобів і відповідних резервів, збільшення капіталу в результаті діяльності та фінансовий результат. Прибуток – це різниця між виручкою і витратами, нарахованим податком на прибуток.
В. Г. Швець	Прибуток – це джерело господарських засобів і відповідних резервів, збільшення капіталу в результаті діяльності та фінансовий результат
С. В. Мочерний	Прибуток – це сума коштів, на яку дохід підприємства перевищує витрати. Прибуток – перетворена похідна форми додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу товарів і витратами капіталу на її виробництво
О. М. Бандурко	Прибуток підприємства – це перевищення доходів від його діяльності над сумою видатків; він являє собою єдину форму його власних нагромаджень.
С. Г. Кручок	Прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання
В. О. Мец	Прибуток – фінансова категорія, яка показує позитивний фінансовий результат, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості.
М. В. Кужельний, В. Г. Лінник	Прибуток – це джерело власних коштів підприємства та формування доходної частини бюджетів різних рівнів.

У вітчизняному бухгалтерському обліку методологічною основою формування інформації про доходи є П(С)БО 15 «Дохід» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3].

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дано таке визначення: доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [3].

У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності доходи відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів — це означає, що облік доходів і складання звітності здійснюється на підставі облікового принципу нарахування. Принцип нарахування одночасно

використовується з принципом відповідності. Тобто одночасно з отриманими доходами визнаються також витрати, які були понесені для отримання визнаних доходів.

У бухгалтерському обліку доходи відображаються в сумі справедливої вартості активів, що отримані (підлягають отриманню). Оцінка за справедливою вартістю носить суб'єктивний характер. Економічна інформація про об'єкти обліку, вартість яких визначена за справедливою вартістю (доцільніше було б назвати її ринковою), не може бути об'єктивною. З цього випливає, що даний метод оцінки не відповідає одній з основних вимог до облікової інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку: поняття справедливої оцінки не є коректним. Оцінка об'єктів обліку за ринковою вартістю повинна мати місце для надання інформації керівництву та управлінському персоналу підприємства про ситуацію, що склалась на ринку, але при цьому бути як додатковий підхід для покращення показників управлінської звітності, а не фінансової.

На основі узагальнення поглядів науковців на поняття “дохід підприємства” пропонуємо розглядати дану категорію як один із різновидів фінансового результату господарської діяльності підприємства за певний період, що розкриває у вартісному визначенні розмір надходження грошових коштів у формі виручки від реалізації виробленої продукції (робіт, послуг) з урахуванням чинника часу”. П(С)БО 15 «Дохід» за змістом і логікою побудови загалом відповідає концепції міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Разом з тим є відмінності насамперед у плані узгодженості термінології. Згідно МСБО 18, дохід - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [4].

Визначення поняття «дохід» за МСФЗ не враховує збільшення активу та зменшення зобов'язань, а лише розглядає зростання власного капіталу. Отже, поняття доходу є більш ширшим в закордонній практиці.

Список літератури: 1. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату : вітчизняний та зарубіжний досвід / М.В. Патарідзе-Вишинська // Економіка. Управління. Інновації: електронне наукове фахове видання. – 2010. – № 2 (4); 2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь; Перун, 2003. – 1440 с.; 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено Наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013р.; 4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) дохід IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>

ФЛОРЯ К.А., студ. 5 курсу
ЄРШОВА Н.Ю., доц., к. е. н.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ»

Динамічність розвитку науки та економіки, інтеграція бізнес-процесів, вплив на світовий ринок великих корпорацій вимагає від суб'єктів господарювання пошуку шляхів отримання та збільшення позитивного фінансового результату, що є основним показником ефективності діяльності підприємства. Отримання бухгалтерами достовірного значення фінансового результату в значній мірі залежить від розробки єдиних підходів до трактування його сутності в економічному, обліковому і податковому аспекті.

Визнання італійськими бухгалтерами бухгалтерського обліку як науки дозволило сформулювати його основну мету – дослідження результатів господарської діяльності. В цьому контексті особливу цінність мав постулат Пізані: «Сальдо рахунків статичних (рахунки чистого майна) дорівнює сальдо рахунків динамічних (майнові рахунки), в свою чергу, кожне з них дорівнює сумі прибутку». На практиці це означало введення в баланс замість рахунку «Збитки і прибутки» не сальдованих оборотів результатних рахунків.

Дослідження розвитку методик розрахунку еволюції фінансових результатів дозволяє зробити висновок, що ключовими елементами будь-якої концепції при визначенні фінансових результатів господарської діяльності в бухгалтерському обліку були і залишаються доходи і витрати. В економічній науці не існує єдиного трактування категорії «фінансові результати» [1]. Етимологічно під поняттям «фінансові результати» розуміють різницю між доходами та витратами підприємства за певний час. В законодавстві України не розглядається сутність саме поняття «фінансові результати». Зокрема, в частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку обґрунтовано лише сутність дефініцій «прибуток» та «збиток» (Національні положення (стандарт)